

9. Погорецький М. А., Берест Г. С. Оперативно-розшукове забезпечення розслідування терористичного акту із застосуванням вибухового пристрою. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 4. С. 211–225.
10. Погорецький М. А., Гринюк В. О. Визначення прокурором підслідності кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 60–68. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2016_Pogoretskyi_Grunyk.pdf
11. Погорецький М. А., Іскендеров Е. Ф. Роль прокурора при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2021. № 3–4. С. 47–58. DOI: 10.17721/2413-5372.2021.3-4/47-58. URL: [https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_21_230726_avt%20\(3\).pdf](https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_21_230726_avt%20(3).pdf)
12. Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 2 (33). С. 137–141.
13. Погорецький М. А., Сліпченко В. І. Складні питання, що виникають при призначенні судово-психіатричної експертизи. *Вісник Верховного Суду України*. 2010. № 8 (120). С. 30–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2010_8_8
14. Погорецький М. А., Старенький О. С. Науковий висновок щодо оголошення особи в міжнародний розшук. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 3. С. 249–265. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/249-265>
15. Погорецький М., Сухачова М. Прокурорський нагляд за законністю використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на досудових стадіях кримінального процесу. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2010. № 4. С. 64–70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2010_4_14
16. Шумило М. Є., Погорецький М. А. Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в доказуванні у кримінальних справах: теоретичний та практичний аспекти. *Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України*. Луганськ : РВВ ЛІВС, 2001. Вип. 3. С. 199–209.

Жураковська Оксана Романівна, курсант ВІКНУ імені Тараса Шевченка

Науковий керівник – **Бериславська Оксана Михайлівна**, доцент кафедри військового права ВІКНУ імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В умовах сучасних безпекових викликів питання забезпечення національної безпеки України набуває особливої актуальності. Повномасштабна збройна агресія проти України, запровадження правового режиму воєнного стану, інформаційні загрози та дестабілізаційні процеси вимагають ефективного функціонування державного механізму захисту суверенітету і територіальної цілісності держави. Водночас реалізація державної політики у сфері національної безпеки повинна здійснюватися виключно на основі принципу верховенства права, який є фундаментом демократичної правової держави.

Відповідно до ст. 8 Конституції України в державі визнається і діє принцип верховенства права [1]. Його зміст полягає у пріоритеті прав і свобод людини, обов'язковості законів для всіх суб'єктів правовідносин, юридичній визначеності, справедливості та недопущенні свавільного застосування державної влади. Верховенство права виступає одним із ключових елементів функціонування державного механізму та гарантією дотримання конституційного ладу.

Національна безпека України визначається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу та інших національних інтересів держави від реальних і потенційних загроз [2]. Забезпечення національної безпеки передбачає здійснення комплексу політичних, військових, правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на захист держави, суспільства і громадян. Водночас діяльність органів державної влади та сектору безпеки і оборони повинна здійснюватися виключно в межах законодавства.

Принцип верховенства права має особливе значення в умовах воєнного стану. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає можливість тимчасового

обмеження окремих прав і свобод людини, однак такі обмеження повинні бути законними, обґрунтованими та пропорційними [3]. Навіть в умовах війни держава не може діяти поза межами правового поля, оскільки це суперечить конституційним засадам та міжнародним стандартам у сфері прав людини. Саме верховенство права забезпечує баланс між інтересами державної безпеки та захистом прав громадян.

Важливу роль у забезпеченні національної безпеки відіграють органи сектору безпеки і оборони України. До них належать Збройні Сили України, Служба безпеки України, Національна поліція України, органи прокуратури та інші державні структури, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів держави. Їх функціонування повинно здійснюватися відповідно до принципів законності, професійності, підконтрольності та відповідальності перед суспільством. Порушення вимог законодавства або перевищення службових повноважень негативно впливають на рівень довіри населення до державних інституцій та можуть створювати додаткові загрози національній безпеці.

Особливого значення набуває діяльність правоохоронних органів щодо протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам. У сучасних умовах правоохоронні органи здійснюють боротьбу з диверсійною діяльністю, тероризмом, колабораціонізмом, незаконним обігом зброї та іншими кримінальними правопорушеннями, які становлять небезпеку для держави. Водночас реалізація таких повноважень повинна здійснюватися із суворим дотриманням законодавства та прав людини. Дотримання принципу верховенства права у діяльності правоохоронних органів є необхідною умовою забезпечення стабільності держави та зміцнення правопорядку.

Одним із важливих елементів верховенства права є правова визначеність. Законодавство у сфері національної безпеки повинно бути чітким, зрозумілим та доступним для громадян. Наявність прогалин або суперечностей у нормативно-правовій базі може призводити до неоднакового застосування законодавства та ускладнювати реалізацію державної політики у сфері безпеки. У зв'язку з цим важливим завданням держави є постійне вдосконалення законодавства відповідно до сучасних викликів та міжнародних стандартів.

Верховенство права також є необхідною умовою ефективного міжнародного співробітництва України у сфері безпеки. У процесі інтеграції до європейського та євроатлантичного безпекового простору Україна повинна забезпечувати відповідність національного законодавства міжнародним правовим стандартам. Дотримання демократичних принципів, законності та прав людини є важливим фактором зміцнення міжнародного авторитету держави та отримання підтримки від міжнародних партнерів.

Отже, верховенство права є фундаментальною основою забезпечення національної безпеки держави. Дотримання принципів законності, справедливості та правової визначеності сприяє ефективному функціонуванню органів державної влади, зміцненню суверенітету України та захисту територіальної цілісності держави. В умовах сучасних безпекових викликів саме поєднання ефективної державної політики та неухильного дотримання принципу верховенства права є необхідною умовою стабільного розвитку держави й суспільства.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Львів : Край, 2007. 192 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2011. 656 с.